

Examen VWO

2024

tijdvak 2
woensdag 19 juni
13.30 - 16.30 uur

aardrijkskunde

Bij dit examen horen twee bijlagen: een bronnenboekje en een kaartenkatern.

Dit examen bestaat uit 33 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 65 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 – Landenvergelijking MINT-landen

Bij deze opgave horen de bronnen 1 tot en met 4.

Gebruik bron 1 en het kaartenkatern.

Van de MINT-landen heeft Indonesië de gunstigste ligging om tot verdere economische ontwikkeling te komen. Door deze economische ontwikkeling zal de samenstelling van de beroepsbevolking veranderen.

2p 1 Geef aan

- waarom Indonesië een gunstige ligging heeft om tot verdere economische ontwikkeling te komen;
- welke verandering in de samenstelling van de beroepsbevolking zal optreden door de verdere economische ontwikkeling.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

Van de MINT-landen heeft Nigeria op dit moment een ongunstige demografische opbouw om tot economische ontwikkeling te komen.

2p 2 Leg uit dat Nigeria op dit moment een ongunstige demografische opbouw heeft om tot economische ontwikkeling te komen.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik bron 3.

1p 3 Geef het verband tussen de economische complexiteit en het bnp per hoofd van een land.

Gebruik de bronnen 3 en 4.

Stelling: Mexico is ondanks een hogere economische complexiteit economisch kwetsbaarder dan Turkije.

2p 4 Ben jij het eens of oneens met deze stelling?

Onderbouw je keuze met twee argumenten.

Bij het opstellen van landenlijstjes als BRIC en MINT worden niet vanuit alle dimensies kenmerken meegewogen.

2p 5 Beredeneer dat de bruikbaarheid van dergelijke lijstjes in de geografie daardoor beperkt is.

Opgave 2 – Digitalisering in Afrika

Bij deze opgave horen de bronnen 5 en 6.

Gebruik bron 5.

Hieronder staan drie uitspraken.

Uitspraak 1: in Afrika bestaat een verband tussen het aantal simkaarten per 100 inwoners en het percentage internetgebruikers van de totale bevolking.

Uitspraak 2: door digitalisering nemen de absolute afstanden in Afrika af.

Uitspraak 3: verstedelijking en analfabetisme versnellen de digitalisering in Afrika.

- 2p **6** Geef van elke uitspraak aan of die juist of onjuist is.

Gebruik bron 5.

In centrumlanden zijn telefoons met een abonnement de populairste manier van mobiele telefonie. In Afrika wordt veel vaker gebruikgemaakt van prepaid simkaarten dan van abonnementen.

- 2p **7** Beredeneer waarom het gebruik van prepaid simkaarten goed aansluit op de economische situatie in Afrika.

Gebruik bron 6.

Hubs als Konza Technopolis zullen op langere termijn cruciaal zijn voor de verdere ontwikkeling van Afrika.

- 2p **8** Geef hiervoor twee redenen.

Gebruik de bronnen 5 en 6.

- 2p **9** Beredeneer waarom door de ontwikkeling van Konza Technopolis de economische ongelijkheid op verschillende schaalniveaus kan toenemen.

Opgave 3 – Geschiedenis van de platentektoniek

Bij deze opgave horen de bronnen 7 tot en met 10.

Hieronder staan drie beschrijvingen die te maken hebben met de theorie van de platentektoniek.

Beschrijving a: omhooggerichte convectiestromen onder de oceanische korst zorgen hier voor *ridge push*.

Beschrijving b: de langgerekte, diepe delen in de oceaan die ontstaan op plaatsen waar door *slab pull* de oceanische korst de mantel ingetrokken wordt.

Beschrijving c: de aardkorst en het bovenste deel van de mantel die als één geheel bewegen.

- 2p 10 Noteer de letters a, b en c onder elkaar op je antwoordblad.
Schrijf achter elke letter het begrip dat beschreven wordt.

Gebruik de bronnen 7 en 8.

De ligging en ouderdom van gebergten aan de randen van het noordelijk deel van de Atlantische Oceaan zijn een bewijs voor de theorie van de platentektoniek.

- 2p 11 Beredeneer dat aardwetenschappers deze ligging en ouderdom als bewijs gebruikten om de theorie van de platentektoniek te onderbouwen.

Gebruik bron 9.

Aan de randen van de Grote Oceaan liggen delen van de aardkorst die sterk vervormd worden.

- 1p 12 Welk proces zorgt op deze plekken voor deze sterke vervorming?

Gebruik de bronnen 9 en 10.

Op de kaart in bron 9 staan met de letters a tot en met d vier locaties aangegeven. Locatie a is Hawaii. In bron 10 staan acht beweringen over deze locaties.

- 3p 13 Noteer de letters a tot en met d onder elkaar op je antwoordblad.
Schrijf achter elke letter de cijfers van de twee beweringen die daarbij horen.

Opgave 4 – Overstromingen in Venetië

Bij deze opgave horen de bronnen 11 en 12.

Gebruik bron 11 en het kaartenkatern.

Acqua alta in de Golf van Venetië ontstaat bij een combinatie van natuurlijke oorzaken.

- 3p 14 Beschrijf in drie stappen het ontstaan van *acqua alta* in de Golf van Venetië.
Je beschrijving moet
- twee natuurlijke oorzaken van hoogwater op zee bevatten;
 - een kenmerk van de vorm van de Adriatische Zee bevatten.

Gebruik bron 11.

Bij Venetië is sprake van absolute en relatieve zeespiegelstijging. Deze zeespiegelstijging heeft oorzaken op verschillende schaalniveaus.

- 2p 15 Geef voor Venetië een oorzaak van
- de relatieve zeespiegelstijging op regionaal schaalniveau;
 - de absolute zeespiegelstijging op een hoger schaalniveau.

Gebruik de bronnen 11 en 12.

Er is een terugkerende discussie over de vraag op welke hoogte van het zeewater de kleppen in de onderwaterpoorten gesloten moeten worden.

- 2p 16 Beredeneer dat in deze discussie belangen vanuit verschillende dimensies met elkaar botsen.

Opgave 5 – Grondstoffen in Suriname

Bij deze opgave horen de bronnen 13 en 14.

Gebruik het kaartenkatern.

Suriname is rijk aan de natuurlijke hulpbronnen bauxiet en aardolie.

- 2p **17** Geef aan waardoor juist in Suriname
- bauxiet kon ontstaan;
 - aardolie kon ontstaan.

Gebruik de bronnen 13 en 14.

Suriname is ook rijk aan goud.

- 2p **18** Geef aan dat bij de winning van goud in Suriname op twee verschillende schaalniveaus sprake is van *landgrabbing*.

Gebruik bron 14.

De mijnbouw is voor Suriname van groot economisch belang. De handelsbalans van Suriname is echter kwetsbaar.

- 2p **19** Geef twee aanwijzingen uit de bron waaruit blijkt dat de handelsbalans van Suriname kwetsbaar is.

Gebruik bron 13 en het kaartenkatern.

De kleinschalige en traditionele goudwinning is voor Suriname schadelijker dan de grootschalige goudwinning door multinationals.

- 3p **20** Geef hiervoor drie redenen, elk vanuit een andere dimensie.

Opgave 6 – Sociale ongelijkheid en de politieke toekomst van Zuid-Amerika

Bij deze opgave horen de bronnen 15 tot en met 17.

Gebruik de bronnen 15 en 16.

Hieronder staan drie uitspraken.

- Uitspraak 1: in het land met de laagste welvaart is de sociale ongelijkheid het grootst.
- Uitspraak 2: in landen waar rechtse regeringen lang aan de macht geweest zijn, is de sociale ongelijkheid groter dan in landen waar linkse regeringen lang aan de macht geweest zijn.
- Uitspraak 3: het gemiddelde inkomen van het grootste Zuid-Amerikaanse land is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van alle landen in de grafiek.

- 2p **21** Geef van elke uitspraak aan of die juist of onjuist is.

Gebruik het kaartenkatern.

Het beeld van Zuid-Amerika is in de loop van de tijd veranderd van een werelddeel met instabiele corrupte landen met een grote sociale ongelijkheid tot een werelddeel met politiek en economisch meer stabiele landen.

- 2p **22** Geef aan
 - welk Zuid-Amerikaans land de laatste jaren politiek en economisch het minst stabiel is;
 - waarom in Zuid-Amerika Frans-Guyana politiek en economisch het meest stabiel is.

Gebruik bron 17.

- 1p **23** Noteer de letters van de toekomstscenario's a, b en d op je antwoordblad. Schrijf achter elke letter de juiste regeringsvorm uit bron 17.

Gebruik bron 17.

Het toekomstscenario 'dictatuur' is voor Zuid-Amerikaanse landen niet waarschijnlijk.

- 2p **24** Beredeneer dat het sociaal-economisch beleid dat veel Zuid-Amerikaanse landen eind twintigste eeuw zijn gaan voeren dit toekomstscenario niet waarschijnlijk maakt.

Opgave 7 – De Waal bij Ewijk

Bij deze opgave horen de bronnen 18 en 19.

Hieronder staan een jaartal en drie begrippen die te maken hebben met het waterbeheer in Nederland door de tijd heen.

- a 1995
- b Tweede Deltacommissie
- c kanalisatie
- d Ruimte voor de Rivier

1p **25** Schrijf de letters van het jaartal en de drie begrippen in de juiste chronologische volgorde van vroeger naar later.

Gebruik bron 18.

Door de aanleg van kribben kwamen dijkdoorbraken als gevolg van ijssdammen niet meer voor.

2p **26** Leg dit uit.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

De laatste decennia zijn de kribben in de Waal aangepast. Hierdoor is de overstromingskans in de winter – als de Waal veel water afvoert – kleiner geworden.

3p **27** Geef

- de aanpassing die aan de kribben gedaan is om de overstromingskans te verkleinen;
- twee oorzaken waardoor de Waal in de winter meer water afvoert dan in de andere seizoenen.

Gebruik bron 19.

Bij de herinrichting van de Ewijkse Plaat is gekozen niet het hele gebied af te graven, maar de herinrichting zo uit te voeren dat bij laagwater geulen droog komen te staan.

2p **28** Beredeneer vanuit de dimensie natuur waarom gekozen is niet de hele Ewijkse Plaat af te graven, maar in plaats daarvan geulen te graven.

Opgave 8 – Hebben bloemkoolwijken de eeuwige jeugd?

Bij deze opgave horen de bronnen 20 en 21.

Gebruik bron 20.

De grootschalige suburbanisatie aan het einde van de jaren zestig en in de jaren zeventig werd veroorzaakt door de demografische en de sociaaleconomische situatie in Nederland in die periode.

- 2p **29** Geef een beschrijving van de demografische en de sociaaleconomische situatie in Nederland in die periode waardoor grootschalige suburbanisatie optrad.

In de jaren zeventig vond in de grote steden ondanks de leegloop toch grootschalige woningbouw plaats. Deze woningbouw voorkwam de suburbanisatie echter niet.

- 2p **30** Geef aan
- welk woningtype in de jaren zeventig vooral in de grote steden gebouwd werd;
 - waarom deze woningbouw de suburbanisatie niet voorkwam.

Gebruik bron 21.

Groeikernen bestaan voor een groot deel uit bloemkoolwijken.

- 2p **31** Geef **drie** kenmerken van de fysiek-ruimtelijke structuur van de woonomgeving van bloemkoolwijken.

Bloemkoolwijken in nieuwe groeikernen zijn in het algemeen meer vergrijsd dan bloemkoolwijken in de oorspronkelijke grote steden. Door vergrijzing neemt de functionaliteit van bloemkoolwijken af.

- 1p **32** Geef aan waarom door vergrijzing de functionaliteit van bloemkoolwijken afneemt.
- 2p **33** Beredeneer waarom bloemkoolwijken in nieuwe groeikernen meer vergrijsd zijn dan bloemkoolwijken in de oorspronkelijke grote steden.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.